

Особливості формування системи економічної безпеки підприємств

Ганєєва О.М.¹, Головка Р.С.²

Опубліковано	Секція	УДК
24.02.2025	Економіка	338.242.2:658

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14917628>

Анотація. У статті встановлено, що процес формування системи економічної безпеки підприємств є складним та багатограним, оскільки він потребує впровадження системного підходу до організації управлінських заходів, спрямованих на забезпечення стабільності, стійкості та ефективності діяльності суб'єктів господарювання в умовах сучасних викликів. Було детально проаналізовано основні етапи побудови системи економічної безпеки, які включають оцінювання основних напрямів діяльності підприємства, вивчення складу та рівня економічної безпеки, ідентифікацію найважливіших чинників, що впливають на її формування, та оптимізацію структури капіталу. Розроблено модель формування системи економічної безпеки, яка складається з шести основних етапів, що забезпечують комплексний підхід до управління ризиками, сприяють адаптації підприємства до змін зовнішнього середовища та спрямовані на досягнення стратегічних цілей. Запропоновано застосовувати сучасні методи прогнозування, зокрема лінійну екстраполяцію перспективних показників, що дозволяє обґрунтувати управлінські рішення та підвищити їх ефективність.

Ключові слова: економічна безпека, система управління, фінансова стійкість, ризик-менеджмент, оптимізація капіталу, економіко-математичне моделювання.

Features of formation of the economic security system of enterprises

Abstract. The article establishes that the process of forming a system of economic security of enterprises is complex and multifaceted, since it requires the implementation of a systematic approach to the organization of management measures aimed at ensuring the stability, sustainability and efficiency of the activities of business entities in the face of modern challenges. The basic conceptual provisions of economic security were studied, which cover such key aspects as financial, resource, information and organizational components, and attention was also focused on the integration of these components into the overall enterprise management system. The main stages of building an economic security system were analyzed in detail, which include assessing the main areas of activity of the enterprise, studying the

¹ доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки та економічної безпеки, факультет економіки, бізнесу та міжнародних відносин, Університет митної справи та фінансів, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6320-2775>

² аспірант кафедри економіки та економічної безпеки, факультет економіки, бізнесу та міжнародних відносин, Університет митної справи та фінансів, ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-5888-3319>

composition and level of economic security, identifying the most important factors influencing its formation, and optimizing the capital structure. Methods for determining the level of economic security were separately evaluated, among which a special place is occupied by economic and mathematical models that allow taking into account both internal and external factors affecting the enterprise, as well as forming forecasts for its development in various scenarios. The study substantiates two key areas of regulating the level of economic security of enterprises. A model of the formation of an economic security system has been developed, which consists of six main stages that provide a comprehensive approach to risk management, contribute to the adaptation of the enterprise to changes in the external environment and are aimed at achieving strategic goals. It is proposed to apply modern forecasting methods, in particular linear extrapolation of prospective indicators, which allows justifying management decisions and increasing their effectiveness. The results of the study have practical significance and can be used to improve methods for ensuring the economic security of enterprises, increasing their ability to counteract external and internal threats, as well as to promote their sustainable development in a dynamic economic environment.

Keywords: economic security, management system, financial stability, risk management, capital optimization, economic and mathematical modeling.

Вступ

В поточних умовах господарювання, коли економічна нестабільність, процеси глобалізації ринків та посилення конкуренції набувають дедалі більшого масштабу, питання економічної безпеки (ЕБ) підприємств стає надзвичайно важливим. Стабільне й ефективне функціонування підприємств, які виступають основними суб'єктами господарювання, має вирішальне значення для забезпечення сталого економічного зростання держави. Однак, на сьогоднішній день підприємства змушені стикатися з численними викликами, серед яких ключовими є фінансові, ринкові, інноваційні та репутаційні ризики, що зумовлює необхідність створення інтегрованої системи економічної безпеки, здатної забезпечити надійний захист від негативних впливів. Процес формування системи економічної безпеки є важливим інструментом для підвищення стійкості підприємства до як зовнішніх, так і внутрішніх загроз, а також для реалізації його довгострокових стратегічних цілей. Ураховуючи стрімкі темпи розвитку цифрових технологій, збільшення масштабів кіберзагроз і нестабільність зовнішнього середовища, виникає гостра необхідність у впровадженні нових підходів до побудови та вдосконалення практики формування системи економічної безпеки [2, с. 99]. Таким чином, питання вивчення особливостей формування системи економічної безпеки підприємств є надзвичайно актуальним, адже воно безпосередньо пов'язане із забезпеченням сталого розвитку підприємств в умовах сучасних викликів і нестабільності економічного середовища.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У наукових працях Василега В. [1], Паяк К., Омельяненко В. [16] підкреслюється, що поняття економічної безпеки охоплює широкий спектр складових, серед яких ключовими є фінансова, ресурсна та інформаційна. Це свідчить про її багатовимірний характер, що вимагає інтегрованого підходу до її визначення та впровадження. Дослідники наголошують, що лише системний підхід, який дозволяє інтегрувати економічну безпеку в загальну систему управління підприємством, забезпечує її ефективність та стійкість у сучасних умовах.

Один із ключових аспектів досліджень, як зазначено у працях: Капелюшна Т. [3], Сак Т., Шепелюк Н. [11], полягає в розробці методів оцінки економічної безпеки, які базуються на використанні економіко-математичних моделей. Особливий акцент у цих дослідженнях зроблено на фінансових показниках, які є важливими індикаторами рівня економічної безпеки, та їхньому використанні для побудови ефективних управлінських стратегій.

Сучасні підходи до управління економічною безпекою детально розглянуті в роботах Пілецька С., Ареф'єв С. [10], Лієзіна А., Лаврук А. [14], автори зазначають, що управління повинно враховувати ризики, які можуть виникати у процесі діяльності підприємства, та передбачати використання ризик-орієнтованого підходу. Дослідники підкреслюють, що для ефективного забезпечення економічної безпеки необхідно розробляти індивідуальні стратегії, які враховують специфіку діяльності кожного підприємства.

Аналіз зовнішніх факторів, таких як економічні кризи, конкуренція, зміни законодавства та глобалізаційні процеси, є важливим напрямом досліджень, як зазначено в роботах Македон В., Валіков В. [6], Феній Н. [12]. Вчені акцентують свою увагу на тому, що зовнішні загрози значно ускладнюють забезпечення економічної безпеки підприємства, що вимагає не лише постійного моніторингу, а й оперативного реагування на виклики зовнішнього середовища. Загалом, аналіз літератури свідчить про багатомірність і складність тематики формування системи економічної безпеки підприємств. Попри значний інтерес з боку науковців, залишається низка невіршених питань, зокрема щодо адаптації існуючих методів оцінки й управління до швидкозмінних умов сучасного економічного середовища що і формує необхідність подальших досліджень, спрямованих на вдосконалення існуючих підходів і методів у цій сфері.

Мета статті – обґрунтувати методичний підхід щодо формування ефективної системи економічної безпеки підприємств, яка буде зосереджена на забезпеченні їх фінансової стійкості, підвищенні ефективності діяльності та адаптації до змін у зовнішньому і внутрішньому середовищі.

Завдання дослідження:

- дослідити базові концептуальні положення економічної безпеки підприємств, визначивши її ключові елементи та розкривши взаємозв'язки між ними, що дозволить побудувати комплексне розуміння цієї категорії;
- розробити модель формування системи економічної безпеки підприємств, яка враховує всі ключові етапи цього процесу та містить методичні рекомендації, що сприятимуть її успішній реалізації на практиці;
- запропонувати інноваційні методи прогнозування рівня економічної безпеки, які базуються на сучасних підходах до аналізу та моделювання, з метою отримання обґрунтованих управлінських рішень, спрямованих на мінімізацію ризиків і підвищення ефективності функціонування підприємств.

Результати

Формування системи економічної безпеки підприємств є складним процесом, основою якого виступають чітко визначені цілі, завдання, об'єкти, суб'єкти та інструменти забезпечення. Основною метою економічної безпеки підприємства є досягнення його стабільного функціонування, яке передбачає ефективність діяльності, фінансову стійкість і незалежність у довгостроковій перспективі. У цьому контексті ключові завдання системи економічної безпеки охоплюють моніторинг та прогнозування потенційних загроз, здійснення оцінки ризиків з використанням кількісних і якісних методів, розробку дієвих інструментів для зниження впливу ризиків, а також постійне вдосконалення формування системи економічної безпеки. Зважаючи на постійні виклики зовнішнього та внутрішнього середовища, підприємства змушені застосовувати сучасні методологічні підходи до аналізу та управління економічною безпекою. Система забезпечення економічної безпеки, як складова управлінської системи, спрямований на підтримання ключових елементів підприємства у стані, що дозволяє зберігати їх параметри у визначених межах, забезпечуючи стійкість до негативних впливів [5].

Діагностика рівня економічної безпеки підприємства в умовах постійних змін у зовнішньому середовищі є ключовим етапом, необхідним для забезпечення стабільності, ефективності та довгострокової успішності його діяльності. Динамічні зміни, які відбуваються в економічному, політичному та соціальному середовищах, можуть породжувати нові загрози та ризики, які потребують своєчасного реагування та адаптації з боку бізнес структур. Проведення діагностики дозволяє глибоко оцінити вразливі аспекти діяльності, ідентифікувати можливі ризики та розробити ефективні стратегії для їх подолання та управління. Водночас аналіз внутрішніх факторів дозволяє оцінити поточну ефективність управлінських рішень, рівень готовності підприємства до змін, а також виявити можливі резерви, які можуть бути використані для підвищення рівня економічної безпеки[8]. Процес впровадженні системи забезпечення економічної безпеки підприємства є поетапним і передбачає наступні ключові етапи. Ми можемо продемонструвати на рис. 1, як формуються етапи компонування економічної безпеки, які ми пропонуємо визначати на основі шести основних стадій, кожна з яких має особливе економічне і організаційне значення.

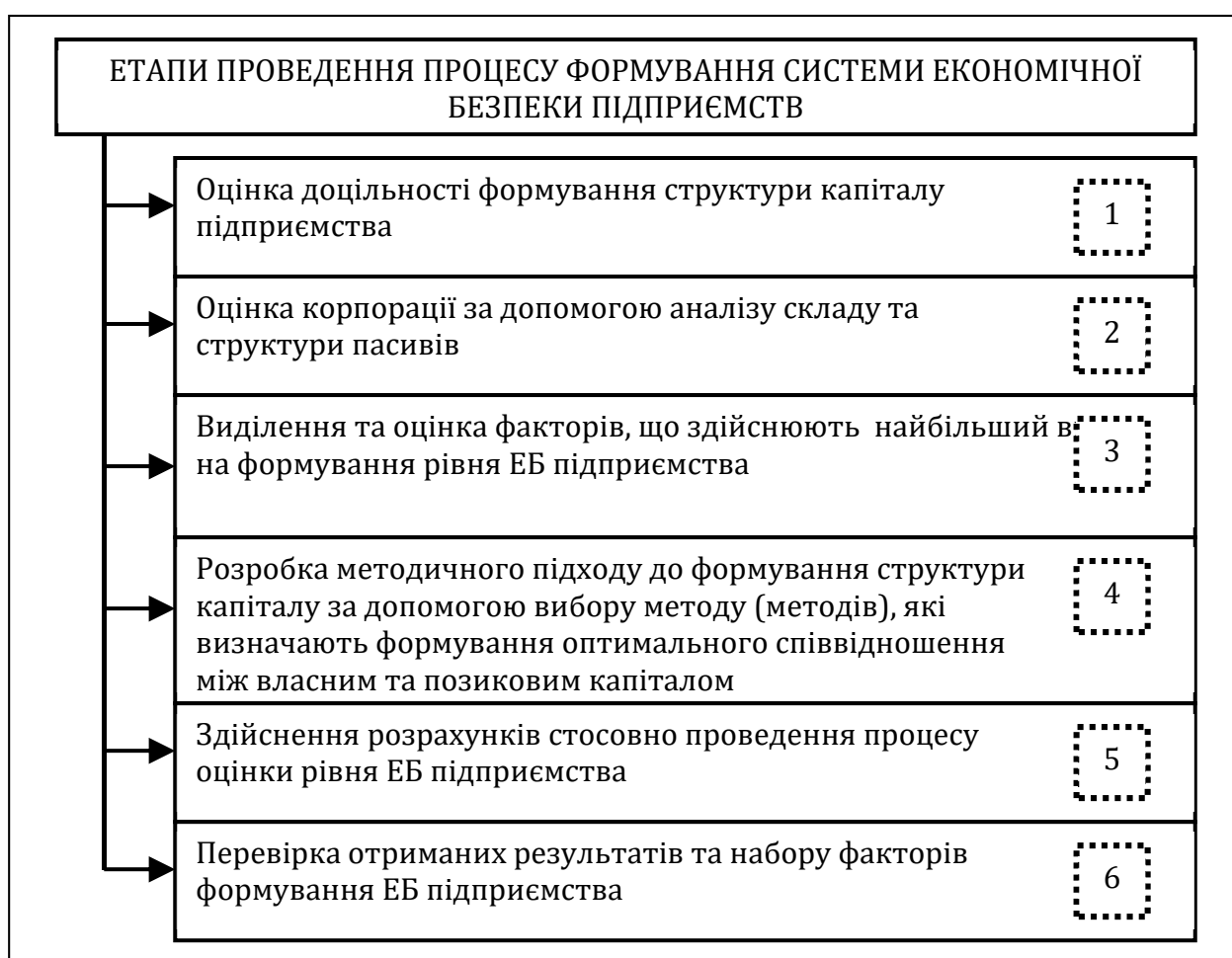

Рис. 1. Етапи формування рівня економічної безпеки сучасного підприємства (розроблено авторами)

На першому етапі слід зробити всебічну оцінку головних напрямів господарської діяльності підприємства, яка охоплює виробництво продукції, її реалізацію на ринку, а також детальний аналіз фінансової та інвестиційної активності. Особливий акцент робиться на порівнянні наявних фінансових ресурсів і структури капіталу підприємства із його стратегічними цілями та завданнями, що дозволяє оцінити відповідність ресурсного потенціалу запланованим напрямкам розвитку.

Другий етап передбачає системний аналіз складу та рівня економічної безпеки підприємства, спрямованого на визначення його фінансового стану, виявлення основних тенденцій та закономірностей розвитку, а також ідентифікацію сильних і слабких сторін у процесі формування та управління джерелами фінансування. Цей аналіз дозволяє отримати цілісне уявлення про поточний стан економічної безпеки підприємства та окреслити можливі напрями для її вдосконалення.

На третьому етапі увагу маємо приділити вже ідентифікації тих факторів, які найбільш суттєво впливають на формування економічної безпеки підприємства. Для цього застосовуються методи факторного аналізу та моделювання, що дають змогу оцінити ступінь впливу кожного фактора на структуру капіталу. На основі результатів такого аналізу проводиться ранжування виявлених факторів за ступенем їхньої значимості, що створює базу для прийняття обґрунтованих управлінських рішень і підвищення ефективності управління фінансовими процесами [4]. Таким чином, регулювання рівня економічної безпеки через оптимізацію структури капіталу забезпечує підприємству можливість ефективно функціонувати, адаптуватися до змін зовнішнього середовища та досягати стратегічних цілей, мінімізуючи ризики та підвищуючи фінансову стійкість.

Особливості системи економічної безпеки підприємства полягають у його динамізмі, що проявляється у постійному вдосконаленні елементів на основі аналізу їх ефективності, а також у його адаптивності, яка забезпечує гнучкість до змін у зовнішньому та внутрішньому середовищі. Використання системного підходу дозволяє враховувати реальні умови функціонування підприємства, чітко визначати складові елементи систем та принципи їхньої взаємодії, забезпечуючи ефективність структури [17, с. 67].

Формування системи економічної безпеки підприємств передбачає застосування економіко-математичних підходів, які дозволяють чітко визначити оптимальні рішення для забезпечення стабільності та ефективності функціонування підприємства. Оптимізація в межах економічної безпеки підприємства зазвичай реалізується через побудову економіко-математичних моделей, що дають змогу формалізувати процес прийняття рішень та враховувати множину факторів, які впливають на рівень економічної безпеки [7]. Такі моделі дозволяють не лише обґрунтовувати стратегії управління, а й виявляти найкращі сценарії розвитку підприємства в умовах невизначеності або обмежених ресурсів. Одним із методів прогнозування стану економічної безпеки підприємств є використання лінійної екстраполяції перспективних значень ключових предикторів, які визначають рівень економічної безпеки. Цей підхід базується на аналізі середніх значень відповідних часових рядів та їх подальшій екстраполяції для визначення цільових змінних. Основна гіпотеза такого методу полягає в припущенні стабільності середнього рівня часових рядів та відсутності значних змін тенденцій у майбутньому [15]. Таким чином, прогнозовані значення параметрів формуються на основі аналізу історичних даних, з урахуванням середньоквадратичного відхилення, яке характеризує розсіювання фактичних значень навколо середнього рівня. Такий підхід забезпечує системний аналіз і підтримку прийняття обґрунтованих управлінських рішень, спрямованих на підвищення рівня економічної безпеки підприємства.

Таким чином, спираючись на формули 1 та 2, треба відмітити, що математична сутність зростання рівня економічної безпеки полягає у наступному. Сукупність показників $(x = (x_1, x_2, \dots, x_n))$ у числовому виразі фактично визначає стан системи, що моделюється, множинність варіантів якої має обмеження $x \in X$ (X – множинність, що визначається різними групами обмежень, такими як технологічні, фізичні, логічні, ресурсні та інші).

тенденцій і ризиків, що є важливим для формування ефективної системи економічної безпеки.

Таблиця 1

Використання економіко-математичної моделі довірчих інтервалів для прогнозування рівня економічної безпеки підприємств (приклад) (розроблено авторами)

Найменування коефіцієнта	2022 р.	2023 р.	2025* р.	2027* р.	2029* р.	2030* р.
1. Коефіцієнт рентабельності активів	0,11	24,97	13,53	0,44	-1,43	-5,17
2. Коефіцієнт рентабельності спільного капіталу	0,66	111,54	47,41	5,28	-0,22	-2,64
3. Коефіцієнт рентабельності продажів	21,78	58,41	24,97	13,42	-6,16	-9,13
4. Коефіцієнт автономії	13,97	29,59	9,24	6,93	4,84	4,51
5. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	92,62	30,03	19,69	12,54	9,46	4,73
6. Коефіцієнт загальної ліквідності	132,11	102,19	62,81	39,05	30,58	24,42
7. Коефіцієнт поточної ліквідності	155,98	136,84	117,92	103,29	94,27	68,2
8. Чиста рентабельність	24,2	37,29	19,8	9,02	-3,74	-7,37

* роки прогнозування

На нашу думку, одним із практичних підходів до формування рівня економічної безпеки підприємства може бути його реорганізація, яка передбачає різні форми трансформації бізнесу залежно від стратегічних цілей. Реорганізація може мати форму укрупнення, що включає процеси злиття, приєднання чи поглинання, або навпаки, розукрупнення, яке передбачає поділ чи виділення структурних підрозділів. Також існує специфічна форма реорганізації, яка не змінює розміри підприємства, але передбачає трансформацію його організаційно-правової форми або структури управління. У широкому розумінні реорганізація означає повну або часткову заміну власників корпоративних прав, зміну організаційно-правового статусу, ліквідацію чи створення нових підрозділів, передачу майна, коштів, прав і обов'язків правонаступникам.

Разом із тим, формування системи економічної безпеки потребує не лише визначення методів реалізації цього процесу, але й розробки чіткої процедури, яка забезпечить його ефективність. У цьому контексті важливим є обґрунтування алгоритму дій, що дозволить підприємству досягти необхідного рівня економічної безпеки, враховуючи сучасні виклики та специфіку зовнішнього й внутрішнього середовища [9, с. 67]. Результати такого підходу до формування економічної безпеки підприємств можуть бути представлені у вигляді моделі, що враховує етапи, методи та ключові показники оцінки ефективності, як це відображено на рис. 2.

Процес формування системи економічної безпеки підприємств передбачає послідовне виконання низки етапів, кожен з яких має специфічні особливості та завдання, що забезпечують досягнення цільового рівня економічної безпеки. Як показано на рис. 2, цей процес є багатоступеневим і вимагає комплексного підходу до аналізу та управління.

Рис. 2. Етапи процесу формування рівня економічної безпеки підприємства з метою додержання економічної безпеки (розроблено авторами)

Етапи формування рівня економічної безпеки підприємства включають комплексну діагностику всіх складових, що спрямовані на забезпечення захисту від зовнішніх та внутрішніх загроз, а також створення стратегії, яка забезпечить стійкість і конкурентоспроможність підприємства в умовах змінного економічного середовища. Діагностика економічної безпеки повинна проводитися системно, охоплюючи такі функціональні складові, як фінансова, кадрова, техніко-технологічна, інформаційна, екологічна, ринкова, політико-правова та інші аспекти, які впливають на загальний рівень безпеки підприємства.

На першому етапі формування рівня економічної безпеки здійснюється аналіз фінансового стану підприємства, який дозволяє оцінити його фінансову стійкість, рівень ліквідності та платоспроможності, а також визначити можливості для фінансування заходів із забезпечення безпеки. Цей аналіз є основою для розробки подальших дій і дозволяє підприємству ідентифікувати свої сильні та слабкі сторони. Другий етап передбачає оцінку кадрового потенціалу та інтелектуальних ресурсів, які є важливими елементами забезпечення економічної безпеки. На цьому етапі оцінюється рівень кваліфікації працівників, система управління персоналом, а також можливості для розвитку інноваційного потенціалу підприємства.

Третій етап включає аналіз техніко-технологічної складової, яка визначає рівень технологічної оснащеності підприємства, ефективність використання виробничих потужностей та готовність до впровадження новітніх технологій. На четвертому та

п'ятому етапі відповідно, проводиться аналіз зовнішнього середовища, який охоплює ринкові умови, політико-правові фактори, а також економічні та соціальні ризики. Виокремлені нами заходи включають створення системи управління ризиками, формування резервів, удосконалення управлінських процесів і впровадження інноваційних рішень, спрямованих на підвищення рівня стійкості підприємства.

Таким чином, ефективний система забезпечення економічної безпеки підприємства сприяє досягненню його основних цілей, зокрема збереженню фінансової стабільності, мінімізації ризиків та забезпеченню отримання стабільного прибутку, що відповідає стратегічним інтересам підприємства.

Висновки

У підсумку дослідження констатуємо, що виокремлено основи концепції економічної безпеки, які розкривають її багатогранну природу, що охоплює такі важливі аспекти, як фінансова стабільність, ресурсна забезпеченість та інформаційна підтримка. Встановлено, що системний підхід до управління економічною безпекою підприємства дозволяє ефективно інтегрувати ці ключові компоненти в загальну стратегію розвитку, забезпечуючи її узгодженість та стійкість. Проаналізовано основні завдання системи економічної безпеки, серед яких важливе місце займають моніторинг та прогнозування можливих загроз, комплексна оцінка ризиків із застосуванням як кількісних, так і якісних методів, а також розробка інструментів для мінімізації негативних впливів. Було комплексно проведено оцінку існуючих методів визначення рівня економічної безпеки підприємств, зокрема методи, засновані на використанні економіко-математичних моделей і підходів до оптимізації структури капіталу та доведено факт того, що впровадження таких моделей сприяє формалізації процесу ухвалення рішень, дозволяючи розробляти найбільш ефективні сценарії розвитку навіть в умовах нестабільного економічного середовища.

Обґрунтовано два ключові напрями регулювання рівня економічної безпеки підприємств. Перший напрям передбачає визначення оптимального співвідношення між власним і позиковим капіталом, що забезпечує стабільність фінансової діяльності. Другий напрям зосереджений на ефективному залученні ресурсів, необхідних для досягнення цільової структури капіталу, що дозволяє підприємству зберігати баланс між стійкістю та ризиками. Розроблено модель, яка описує послідовність етапів формування системи економічної безпеки підприємств. Вона включає шість ключових стадій, починаючи з аналізу діяльності підприємства та закінчуючи оптимізацією структурних елементів капіталу, і яка може забезпечувати управлінську гнучкість у реагуванні на зовнішні виклики та сприяє досягненню стратегічних цілей. Запропоновано впровадження сучасних методів прогнозування, таких як лінійна екстраполяція, для оцінки рівня економічної безпеки та комплексно доведено, що аналіз часових рядів і середньоквадратичних відхилень забезпечує системний підхід до оцінки ризиків та підтримки раціональних управлінських рішень.

Список використаних джерел

1. Васи́лега В. Є. Механізм забезпечення економічної безпеки підприємства в умовах впливу зовнішнього середовища. *Бізнес Інформ*. 2024. № 2. С. 146–153. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-2-146-153>.
2. Грибіненко О. М., Шагоян С. М. Сутність та шляхи забезпечення економічної безпеки підприємства. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки»*. 2017. № 22. Ч. 1. С. 98–100. URL: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_22/1/25.pdf

3. Капелюшна Т. В. Формування площини безпеки підприємства під дією ризиків і загроз. *Бізнес Інформ*. 2024. № 3. С. 255–262. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-3-255-262>
4. Лисенко Т.І., Усиченко І.В., Мироненко М.А. Підвищення економічної безпеки торговельно-виробничого товариства. *Економіка та суспільство*. 2024. № 60. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-60-137>
5. Македон В. В., Маковецька А. О. Інформаційне забезпечення економічної безпеки підприємств в умовах ринкової нестабільності. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука"*. Серія: "Економічні науки". 2023. №12. URL: <https://www.inter-nauka.com/issues/economic2023/12/9477>. <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2023-12-9477>.
6. Македон В. В., Валіков В. П. Економічна безпека підприємства в концепті процесного управління. *Нобелівський вісник*. 2017. № 1(10). С. 12-22. DOI: [10.32342/2616-3853-2017-1-10-2](https://doi.org/10.32342/2616-3853-2017-1-10-2).
7. Мельник С. І. Управління фінансовою безпекою підприємств: теорія, методологія, практика: монографія. Львів : Растр-7, 2020. 384 с.
8. Огренич Ю. О., Діброва В. О. Економічна безпека промислових підприємств в Україні: стан, проблеми та напрямки покращення. *Таврійський науковий вісник*. Серія: Економіка. 2023. № 15. С. 180–191. DOI: <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2023.15.22>.
9. Пілецька С. Т., Коритько Т. Ю., Кравчук Н. М. Механізм забезпечення економічної безпеки підприємства. *Вісник економічної науки України*. 2022. № 1. С. 64–69. DOI: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2022.1\(42\).64-69](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2022.1(42).64-69)
10. Пілецька С. Т., Ареф'єв С. О., Петровська С. В., Колесников С. О. Стратегічне забезпечення економічної безпеки підприємств в контексті цифровізації економіки України. *Проблеми економіки*. 2024. №2. С. 181–190. <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2024-2-181-190>
11. Сак Т.В., Шепелюк Н.П. Діагностика фінансової стійкості підприємства: методологія та практика застосування. *Економічний журнал Одеського політехнічного університету*. 2023. № 4 (26). С. 37-44. DOI: [10.15276/EJ.04.2023.5](https://doi.org/10.15276/EJ.04.2023.5). DOI: [10.5281/zenodo.10371014](https://doi.org/10.5281/zenodo.10371014).
12. Феній Н. Фактори впливу на формування економічної безпеки переробних підприємств України. *Київський економічний науковий журнал*. 2024. № 4. С. 230–235. DOI: <https://doi.org/10.32782/2786-765X/2024-4-32>.
13. Хацер М. В. Трансформація процесів планування та управління фінансами підприємств як реакція на економічні виклики. *Менеджмент та підприємництво: тренди розвитку*. 2023. №4(26). С. 106-114. <https://doi.org/10.26661/2522-1566/2023-4/26-09>.
14. Liezina A., Lavruk A., Matviienko H., Ivanets I., Tseluiko O., Kuchai O. Impact of econometric modeling and perspectives of economic security of the cross-industry complex. *Acta Innovations*. 2023. No 47. P. 73–83.
15. Makedon V., Korneyev M. Improving methodology of estimating value of financial sector entities dealing in mergers and acquisitions. *Investment Management and Financial Innovations*. 2014. No 11(1). pp. 44-55. URL: https://www.researchgate.net/publication/289853616_Improving_methodology_of_estimating_value_of_financial_sector_entities_dealing_in_mergers_and_acquisitions
16. Pajak K., Omelyanenko V., Makedon V., Shevchenko V., Ovcharenko I. Raising the level of financial security of the enterprise based on the basic risks differentiation. *Journal of Security and Sustainability Issues*. 2020. No 10(1). pp. 115-130. [https://doi.org/10.9770/jssi.2020.10.1\(9\)](https://doi.org/10.9770/jssi.2020.10.1(9)).

17. Piletska S.T., Korytko T.Y., Kravchuk N.M. Mechanism to Ensure Economic Security of the Enterprise. Herald of the economic sciences of Ukraine. 2022. No 1(42). pp. 64–69. DOI: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2022.1\(42\).64-69](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2022.1(42).64-69)